EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

19. september 2006 *

Kohtuasjas C-506/04,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Cour administrative'i (Luksemburg) 7. detsembri 2004. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 9. detsembril 2004, menetluses

Graham J. Wilson

versus

Ordre des avocats du barreau de Luxembourg,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans ja A. Rosas, kohtunikud J.-P. Puissochet, R. Schintgen, K. Lenaerts (ettekandja), E. Juhász, E. Levits, A. Ó Caoimh ja L. Bay Larsen,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

kohtujurist: C. Stix-Hackl,
kohtusekretär: ametnik K. Sztranc-Sławiczek,

arvestades kirjalikus menetluses ja 14. märtsi 2006. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— G. J. Wilson, esindajad: advokaat L. Lorang, C. Vajda, *QC*, ja *barrister* V. Sloane,

— ordre des avocats du barreau de Luksemburg, esindajad: advokaadid C. Ossola ja C. Kaufhold,

— Luksemburgi valitsus, esindaja: S. Schreiner, keda abistas advokaat L. Dupong,

— Prantsuse valitsus, esindajad: C. Bergeot-Nunes ja G. de Bergues,

— Itaalia valitsus, esindaja: I. M. Braguglia, keda abistas *avvocato dello Stato* A. Cingolo,

— Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: R. Caudwell, keda abistas *barrister* M. Demetriou,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: A. Bordes ja H. StØvlbæk,

olles 11. mai 2006. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivi 98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon (EÜT L 77, lk 36; ELT eriväljaanne 06/03, lk 83), tõlgendamist.

2 See taotlus esitati kohtuvaidluse raames, mis tuleneb conseil de l'ordre des avocats du barreau de Luxembourg'i (Luksemburgi advokatuuri juhatus, edaspidi „advokatuuri juhatus") keeldumisest kanda Ühendkuningriigi kodanik G. J. Wilson Luksemburgi advokatuuri registrisse.

Õiguslik raamistik

Direktiiv 98/5

3 Direktiivi 98/5 artikli 2 esimene lõik sätestab:

„Igal advokaadil on õigus alaliselt tegutseda teistes liikmesriikides päritolumaa kutsenimetuse all artiklis 5 osutatud valdkondades."

4 Direktiivi 98/5 artikkel 3 pealkirjaga „Registreerimine pädevas asutuses" sätestab:

„1. Advokaat, kes soovib praktiseerida muus liikmesriigis kui see, kus ta omandas kutsekvalifikatsiooni, peab registreeruma nimetatud riigi pädevas asutuses.

2. Vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus registreerib advokaadi tunnistuse esitamisel, mis tõendab tema registreerimist päritoluliikmesriigi pädevas asutuses. Asutus võib nõuda, et päritoluliikmesriigi pädeva asutuse tunnistus ei oleks esitamisel vanem kui kolm kuud. Ta teatab registreerimisest päritoluliikmesriigi pädevale asutusele.

[...]"

5 Direktiivi 98/5 artikkel 5 pealkirjaga „Tegevusvaldkonnad" sätestab:

„1. Kui lõigetest 2 ja 3 ei tulene teisiti, tegeleb päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsev advokaat sama kutsetegevusega, mis vastuvõtvas liikmesriigis kasutatava vastava kutsenimetuse alusel tegutsev advokaat, ning võib muu hulgas anda nõu oma päritoluliikmesriigi, ühenduse, rahvusvahelise ja vastuvõtva liikmesriigi õiguse kohta. Igal juhul järgib ta siseriiklikes kohtutes kehtivaid menetlusnorme.

2. Liikmesriigid, kes lubavad oma territooriumil teatava kategooria advokaatidel valmistada ette dokumente surnute pärandvara valitsemisõiguse omandamiseks ja kinnisasjaga seotud õiguste loomiseks või üleandmiseks, mis on muudes liikmesriikides reserveeritud muudele kutsealadele peale advokaatide, võivad jätta sellest tegevusest välja advokaadid, kes praktiseerivad kutsenimetuse alusel, mis on antud mõnes viimati nimetatud liikmesriigis.

3. Tegevuseks, mis on seotud kliendi esindamise või kaitsmisega kohtumenetluses ning niivõrd kui vastuvõtva liikmesriigi õiguses on see tegevus reserveeritud kõnealuse riigi kutsenimetuse alusel tegutsevatele advokaatidele, võib kõnealune riik nõuda, et päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseerivad advokaadid töötaksid koos kõnealuses kohtus praktiseeriva advokaadiga, kes oleks vajaduse korral vastutav nimetatud kohtu ees, või koos nimetatud kohtus tegutseva *avoué*'ga.

Et tagada õigusemõistmise tõrgeteta toimimine, võivad liikmesriigid siiski ette näha erinormid kõrgeimasse kohtusse pöördumise kohta, nagu näiteks spetsialiseerunud advokaatide kasutamise."

6 Direktiivi 98/5 artikkel 9 pealkirjaga „Põhjendused ja õiguskaitsevahendid" sätestab:

„Otsustes artiklis 3 osutatud registreerimisest keelduda või selline registreerimine tühistada ning otsustes, millega kehtestatakse distsiplinaarmeetmed, näidatakse nende aluseks olevad põhjendused.

Sellised otsused võib siseriikliku õiguse sätete kohaselt kohtusse kaevata."

7 Direktiivi 98/5 artiklis 10 pealkirjaga „Vastuvõtva liikmesriigi advokaatidega samaväärne kohtlemine" sisalduvad järgmised sätted:

„1. Oma päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriv advokaat, kes on tegelikult ja korrapäraselt tegutsenud vastuvõtvas liikmesriigis kõnealuse riigi õiguse, sealhulgas ühenduse õiguse alal vähemalt kolm aastat, vabastatakse vastuvõtvas liikmesriigis advokaadi kutsealal tegutsema hakkamise eesmärgil [nõukogu 21. detsembri 1988. aasta] direktiivi 89/48/EMÜ [vähemalt kolmeaastase kutseõppe läbimisel antavate kõrgharidusdiplomite tunnustamise üldsüsteemi kohta (EÜT 1989, L 19, lk 16; ELT eriväljaanne 05/01, lk 337)] artikli 4 lõike 1 punktis b sätestatud tingimustest; „tegelik ja korrapärane tegevus" tähendab tegelikku tegevust ilma muude katkestusteta peale igapäevaelust tulenevate.

[...]

3. Oma päritolumaa kutsenimetuse alusel praktiseeriv advokaat, kes on vastuvõtvas liikmesriigis tegelikult ja korrapäraselt tegutsenud kutsealal vähemalt kolm aastat, ent kõnealuse liikmesriigi õiguse alal vähem kui kolm aastat, võib kõnealuse riigi pädevalt asutuselt saada loa tegutseda vastuvõtvas liikmesriigis advokaadi kutsealal ja õiguse teha seda kutsenimetuse alusel, mis vastab sellele kutsele kõnealuses liikmesriigis, ilma et ta peaks täitma direktiivi 89/48 [...] artikli 4 lõike 1 punktis b osutatud tingimusi, ning seda järgmistel tingimustel ja järgmise korra kohaselt:

a) vastuvõtva liikmesriigi pädev asutus võtab arvesse eespool nimetatud ajavahemikus kestnud tegelikku ja korrapärast kutsetegevust ning mis tahes teadmisi ja erialast töökogemust vastuvõtva liikmesriigi õiguse alal, samuti osavõttu loengutest ja seminaridest, mis käsitlevad vastuvõtva liikmesriigi õigust, sealhulgas ka kutsetegevust ja kutse-eetikat reguleerivaid norme.

[...]"

Siseriiklik õigus

8 10. augusti 1991. aasta seaduse advokaadi kutsetegevuse kohta (*Mémorial* A 1991, lk 1110; edaspidi „10. augusti 1991. aasta seadus") artikli 5 kohaselt:

„Advokaadi kutsealal ei või tegutseda ükski isik, kes ei ole kantud Luksemburgi Suurhertsogiriigi advokatuuri (Ordre des avocats) registrisse".

9 10. augusti 1991. aasta seaduse artikkel 6 sätestab järgmist:

„(1) Advokatuuri registrisse kandmiseks peab isik:

a) esitama vajaliku tagatise laitmatu reputatsiooni kohta;

b) tõendama katseajale võtmise tingimuste täitmist.

Erandkorras võib advokatuuri juhatus katseajale võtmise teatavate tingimuste täitmisest vabastada isikud, kes on sooritanud kutsepraktika oma päritoluriigis ja tõendavad, et nad on sellel kutsealal vähemalt viis aastat tegutsenud;

c) omama Luksemburgi kodakondsust või olema Euroopa Ühenduste liikmesriigi kodanik. Advokatuuri juhatus võib pärast justiitsministri arvamuse ärakuulamist vabastada Euroopa Ühendustesse mitte kuuluva riigi kodaniku sellest tingimusest, kui selle riigiga on olemas vastastikuse tunnustamise kokkulepe. See kehtib ka kandidaatide suhtes, kellel on poliitilise põgeniku staatus või kellele on Luksemburgi Suurhertsogiriigis antud varjupaigaõigus.

(2) Enne advokatuuri registrisse kandmist annavad advokaadi kandidaadid advokatuuri esimehe või tema poolt volitatud isiku juuresolekul Cour de cassation'i ees vande, öeldes järgmist: „Tõotan jääda ustavaks suurhertsogile, täita riigi põhiseadust ja seadusi, austada kohtuid, mitte olla nõustaja või kaitsja ühelgi juhul, mida mu südametunnistus õigeks ei pea".”

10 Neid seadusi muudeti 13. novembri 2002. aasta seadusega, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivi 98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon, Luksemburgi õigusesse ülevõtmist ning 10. augusti 1991. aasta seaduse advokaadi kutsetegevuse kohta (muudetud kujul) ja 31. mai 1999. aasta seaduse äriühingute registreeritud aadressi teenuse pakkumise kohta, muutmist (*Mémorial* A 2002, lk 3202; edaspidi „31. mai 1999. aasta seadus").

11 Neid registreerimise tingimusi muudeti 13. novembri 2002. aasta seaduse artikliga 14. Sellega lisati 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 6 lõikele 1 punkt d, mis sätestab järgmise registreerimise tingimuse:

„tõendama piisavat keelteoskust keelte osas, mida kasutatakse õigusaktides ja asjaajamiskeelena halduses ja kohtutes 24. veebruari 1984. aasta keeleseaduse tähenduses."

12 Õigusaktide keelt reguleerib 24. veebruari 1984. aasta keeleseaduse (*Mémorial* A 1984, lk 196) artikkel 2 järgmiselt:

„Õigusaktid ja nende rakendusaktid koostatakse prantsuse keeles. Kui õigusaktidele ja nende rakendusaktidele on lisatud tõlge, on autentne üksnes prantsuskeelne tekst.

Kui riigi, kohaliku omavalitsuse või avalik-õiguslike asutuste koostatud määrused, mis ei kuulu eelmises lõigus nimetatute hulka, on koostatud muus kui prantsuse keeles, on autentne üksnes aktis kasutatud keel.

Käesoleva artikliga ei tehta erandit rahvusvahelistele konventsioonidele kohaldatavatest sätetest."

13 Haldusasjades ja kohtumenetluses kasutatavaid asjaajamiskeeli reguleerib 24. veebruari 1984. aasta keeleseaduse artikkel 3 järgmiselt:

„Haldusasjades, nii kohtuvaidlustes kui kohtuvälistes asjades, ja õigusküsimustes võib kasutada prantsuse, saksa ja letseburgi keelt, välja arvatud juhul, kui erivaldkondi reguleerivad erisätted ei näe ette teisiti."

14 Vastavalt 13. novembri 2002. aasta seaduse artikli 3 lõikele 1 peab advokaat, kes on omandanud kutsekvalifikatsiooni muus liikmesriigis kui Luksemburgi Suurhertsogiriik (edaspidi „Euroopast pärit advokaat"), viimati nimetatud liikmesriigis päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsemiseks registreeruma ühes selle liikmesriigi advokatuuris.

15 Sama seaduse artikli 3 lõige 2 sätestab:

„Kui Euroopast pärit advokaat esitab Luksemburgi Suurhertsogiriigi advokatuuri juhatusele taotluse päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsemiseks, viib juhatus Euroopast pärit advokaadi selles advokatuuris registreerimise menetluse raames läbi suulise vestluse selgitamaks välja, kas kandidaadil on piisav keelteoskus, mis vastab vähemalt 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 6 lõike 1 punkti d nõuetele, ning pidades silmas 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 6 lõike 1 punktis a, punkti b

esimeses lauses ja punktis d nõutud dokumentide esitamist, samuti päritoluriigi pädeva asutuse tunnistust asjaomase Euroopast pärit advokaadi registreerumise kohta. Kõnealune päritoluriigi tunnistus tuleb igal aastal aasta esimese kuu jooksul uuesti esitada ja see ei tohi olla vanem kui kolm kuud. [...]

[...]"

16 13. novembri 2002. aasta seaduse artikli 3 lõike 3 kohaselt näidatakse selle artikli lõikes 2 osutatud registreerimisest keeldumise otsustes nende aluseks olevad põhjendused, need tehakse teatavaks asjaomasele advokaadile ning selliste otsuste suhtes võib kasutada „10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 26 lõikes 7 ja järgnevates ette nähtud õiguskaitsevahendeid vastavalt nendes täpsustatud tingimustele ja üksikasjalikele eeskirjadele".

17 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 26 lõige 7 näeb advokatuuri registrisse kandmisest keeldumise puhul ette huvitatud isikule võimaluse esitada kaebus Conseil disciplinaire et administratif'ile (distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu).

18 Selle organi koosseis on sama seaduse artikli 24 kohaselt reguleeritud järgmiselt:

„(1) Käesoleva seadusega luuakse distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu, mis koosneb viiest I nimekirja kantud advokaadist, kellest neli valib Luksemburgi advokatuuri ja ühe Diekirchi advokatuuri üldkogu lihthäälteenamusega. Luksemburgi advokatuuri üldkogu valib neli ja Diekirchi advokatuuri üldkogu

ühe asendusliikme. Takistuse korral asendab liiget tema advokatuuri valitud asendusliige vastavalt ametialase vanemuse järjekorrale ja tema advokatuuri asendusliikmete takistuse korral teise advokatuuri asendusliige.

(2) Liikmete ametiaeg on kaks aastat alates nende valimisele järgnevast 15. septembrist. Kui liikme või asendusliikme koht jääb vabaks, määrab distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu liikme või asendusliikme asendaja. Määratud liikme või asendusliikme asendaja volitused lõppevad kuupäeval, mil nende poolt asendatud valitud liikme volitused oleksid lõppenud. Distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu liikmeid võib tagasi valida.

(3) Distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu valib esimehe ja aseesimehe. Esimehe ja aseesimehe takistuse korral juhib distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu ametialaselt kõige vanem liige. Distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu kõige noorem liige täidab sekretäri ülesandeid.

(4) Distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu liige peab olema Luksemburgi kodakondsusega, olema kuulunud advokaatide I nimekirja vähemalt viis aastat ja ei tohi kuuluda advokatuuri juhatusse.

(5) Kui distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu ei ole vastavalt eeltoodule võimalik moodustada, määratakse liikmed asendamisele kuuluva liikme advokatuuri juhatuse poolt."

19 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 28 lõige 1 näeb ette distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu otsuste edasikaebamise võimaluse.

20 13. novembri 2002. aasta seadusele eelnenud redaktsioonis sätestas selle artikli lõige 1 järgmist:

„Nendel eesmärkidel luuakse Conseil disciplinaire et administratif d'appel (distsiplinaar- ja haldusasjade apellatsiooninõukogu), mille liikmeteks on kaks Cour d'appel'i kohtunikku ja üks advokaatide registri I nimekirja kuuluv advokaadist liige.

Distsiplinaar- ja haldusasjade apellatsiooninõukogusse kuuluvad kohtunikud, nende asendajad ja kantselei ametnikud nimetatakse ametisse suurhertsogi dekreediga Cour supérieure de justice'i ettepanekul kaheks aastaks. Nende tasu määratakse kindlaks suurhertsogi määrusega.

Advokaadist liige ja tema asendaja nimetatakse ametisse suurhertsogi dekreediga kaheks aastaks. Nad valitakse vähemalt viis aastat advokaatide I nimekirja kuulunud kolme advokaadi hulgast, kes esitatakse iga advokatuuri juhatuse poolt iga vaba ametikoha jaoks.

Advokaadist liige ei tohi olla advokatuuri juhatuse ega liige distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu liige.

Distsiplinaar- ja haldusasjade apellatsiooninõukogu asub Cour supérieure de justice'i ruumides ning viimane osutab apellatsiooninõukogule ka kantselei teenuseid."

21 10. augusti 1991. aasta seaduse (muudetud 13. novembri 2002. aasta seaduse artikliga 14) artikli 28 lõige 2 sätestab nüüd järgmist:

„Nendel eesmärkidel luuakse Conseil disciplinaire et administratif d'appel (distsiplinaar- ja haldusasjade apellatsiooninõukogu), mille liikmeteks on kaks Cour d'appel'i kohtunikku ja kolm advokaatide registri I nimekirja kuuluvat advokaadist liiget.

[...]

Advokaadist liikmed ja nende asendajad nimetatakse ametisse suurhertsogi dekreediga kaheks aastaks. Nad valitakse vähemalt viis aastat advokaatide registri I nimekirja kuulunud viie advokaadi hulgast, kes esitatakse iga advokatuuri juhatuse poolt iga vaba ametikoha jaoks.

[...]

Distsiplinaar- ja haldusasjade apellatsiooninõukogu eesistuja on ametialaselt kõige vanem kohtunik."

22 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 8 lõike 3 (muudetud 13. novembri 2002. aasta seaduse artikli 14 lõikega V) kohaselt on advokatuuri registris neli nimekirja:

„1. I nimekiri — advokaadid, kelle puhul on täidetud artiklite 5 ja 6 tingimused ning kes on edukalt sooritanud seaduses ette nähtud katseaja lõpus eksami;

2. II nimekiri — advokaadid, kelle puhul on täidetud artiklite 5 ja 6 tingimused;

3. III nimekiri — advokatuuri auliikmed;

4. IV nimekiri — päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsevad advokaadid."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

23 Ühendkuningriigi kodanik G. J. Wilson on *barrister*. Ta on Inglismaa ja Walesi advokatuuri liige alates 1975. aastast. Luksemburgis tegutseb ta advokaadi kutsealal alates 1994. aastast.

24 29. aprillil 2003 kutsuti G. J. Wilson advokatuuri juhatuse poolt 13. novembri 2002. aasta seaduse artikli 3 lõikes ette nähtud suulisele vestlusele.

25 7. mail 2003 tuli G. J. Wilson sellele vestlusele koos ühe Luksemburgi advokaadiga, kuid advokatuuri juhatus ei lubanud viimasel nimetatud vestlusel osaleda.

26 14. mai 2003. aasta tähitud kirjaga teatas advokatuuri juhatus G. J. Wilsonile oma otsusest keelduda tema kandmisest advokaatide registri IV nimekirja – päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsevad advokaadid. Seda otsust põhjendati järgmiselt:

„Kuigi advokatuuri juhatus teatas teile, et advokaadi abi kasutamine ei ole seaduse järgi lubatud, keeldusite te suulisest vestlusest ilma advokaadi [...] juuresolekuta. Seetõttu ei saanud advokatuuri juhatus kontrollida, kas teil on 10. augusti 1991. aasta seaduse [...] artikli 6 lõike 1 punktile d vastav keelteoskus."

27 Selles kirjas teavitas advokatuuri juhatus G. J. Wilsonit sellest, et „[v]astavalt 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 26 lõikele 7 võib käesoleva otsuse edasi kaevata, esitades kaebuse distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogule (postiaadress Boîte Postale 575, L-1025 Luxembourg) neljakümne päeva jooksul käesoleva otsuse saatmisest."

28 28. juuli 2003. aasta hagiavaldusega esitas G. J. Wilson selle keeldumise otsuse peale tühistamishagi tribunal administratif de Luxembourg'ile.

29 13. mai 2004. aasta otsusega leidis see kohus, et tal puudub pädevus nimetatud hagi menetlemiseks.

30 G. J. Wilson esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse, mis saabus Cour administrative'i kantseleisse 22. juunil 2004.

31 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et küsimus Luksemburgi õigusnormidega kehtestatud kaebemenetluse kooskõlast direktiivi 98/5 artikliga 9 on otseselt seotud halduskohtute pädevusega põhikohtuasja menetlemiseks. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib sisu osas, kas Luksemburgi õigusnormid, mis kehtestavad keelteoskuse kontrolli Luksemburgis tegutseda soovivatele Euroopast pärit advokaatidele, on ühenduse õigusega kooskõlas.

32 Eeltoodut arvestades otsustas Cour administrative menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi 98/5 [...] artiklit 9 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline kaebemenetlus, nagu on sätestatud 10. augusti 1991. aasta seadusega, mida on muudetud 13. novembri 2002. aasta seadusega?

2. Täpsemalt, kas selliste apellatsiooniorganite nagu distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu ja distsiplinaar- ja haldusasjade apellatsiooninõukogu näol on tegemist „siseriikliku õiguse sätete kohaselt kohtusse kae[bamise] [võimalusega]" direktiivi 98/5 artikli 9 tähenduses ning kas [seda artiklit] tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus kaebemenetlus, millega tehakse kohustuslikuks ühte või mitmesse taolisesse organisse pöördumine, enne kui tekib võimalus õigusküsimusega [selle artikli] tähenduses „kohtusse" pöörduda?

3. Kas liikmesriigi pädevatel asutustel on lubatud kehtestada [teise] liikmesriigi advokaadi õiguse suhtes tegutseda alaliselt advokaadi kutsealal tema päritoluriigi kutsenimetuse all direktiivi [98/5] artiklis 5 nimetatud valdkondades [esimese] liikmesriigi keelte oskuse nõue?

4. Täpsemalt, kas pädevad ametiasutused võivad seada tingimuseks, et advokaadi kutsealal tegutsemise õiguse suhtes kehtib tingimus, et advokaat peab läbima suulise keeleeksami vastuvõtva liikmesriigi kõigis kolmes peamises keeles (või neist mitmes), et pädevad asutused saaksid kontrollida, kas advokaat oskab neid kolme keelt ning kui see on nii, siis millised on nõutavad menetluslikud tagatised, kui need on olemas?"

Esimene ja teine küsimus

Euroopa Kohtu pädevus vastata neile küsimustele ja nende küsimuste vastuvõetavus

33 Luksemburgi advokatuur, keda toetab Luksemburgi valitsus, väidab, et kaks esimest küsimust ei kuulu Euroopa Kohtu pädevusse. Nende küsimustega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus direktiivi 98/5 artikli 9 tõlgendust siseriiklike õigusnormide valguses. Euroopa Kohus ei ole pädev kontrollima siseriiklike õigusnormide kooskõla ühenduse õigusega ega selliseid õigusnorme tõlgendama.

34 On selge, et Euroopa Kohtul ei ole EÜ artikli 234 alusel algatatud menetluse raames õigust otsustada siseriikliku õigusakti sätete kooskõla üle ühenduse õigusega (vt eelkõige 7. juuli 1994. aasta otsus kohtuasjas C-130/93: Lamaire, EKL 1994, lk I-3215, punkt 10). Lisaks, selle sättega kehtestatud õigusalase koostöö raames kuulub siseriiklike õigusnormide tõlgendamine siseriiklikele kohtute, mitte aga Euroopa Kohtu pädevusse (vt eelkõige 12. oktoobri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-37/92: Vanacker ja Lesage, EKL 1993, lk I-4947, punkt 7).

35 Samas on Euroopa Kohus pädev andma eelotsuse küsimuse esitanud kohtule kõik ühenduse õiguse tõlgendamiseks vajalikud juhtnöörid, mille alusel siseriiklikul kohtul on võimalik kooskõla üle otsustada (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Lamaire, punkt 10).

36 Käesoleval juhul taotletakse kahe esimese küsimusega direktiivi 98/5 artikli 9 tõlgendamist, mis võimaldaks eelotsusetaotluse esitanud kohtul hinnata Luksemburgi õigusaktidega sätestatud kaebemenetluse kooskõla selle artikliga. Seega kuuluvad need Euroopa Kohtu pädevusse.

37 Luksemburgi advokatuur väidab muu hulgas, et eelotsusetaotlus ei sisalda põhikohtuasjas vaatluse all olevate apellatsiooniorganite olemuse, koosseisu ja toimimise kirjeldust ning see takistab Euroopa Kohtul andmast eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilikku vastust kahte esimest küsimust puudutavas osas.

38 Siinkohal tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktikas on tõdetud, et kuna eelotsuse küsimuse vastusega püütakse siseriiklikule kohtule anda sellele ühenduse õiguse tarvilik tõlgendus, siis peab viimane määratlema faktilise ja õigusliku raamistiku, milles ta oma esitatavad küsimused esitab, või siseriiklik kohus peab vähemalt selgitama faktilist olustikku, millel need küsimused põhinevad (vt eelkõige 21. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-67/96: Albany, EKL 1999, lk I-5751, punkt 39, ja 11. aprilli 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-51/96 ja C-191/97, Deliège, EKL 2000, lk I-2549, punkt 30).

39 Eelotsusetaotlustes esitatud andmed peavad mitte üksnes võimaldama Euroopa Kohtul anda tarviliku vastuse, vaid ühtlasi andma liikmesriikide valitsustele ja huvitatud pooltele võimaluse esitada märkusi kooskõlas Euroopa Kohtu põhikirja artikliga 23. Euroopa Kohus peab tagama selle võimaluse kaitse, arvestades asjaolu,

et selle sätte alusel teavitatakse huvitatud pooli üksnes eelotsusetaotlustest (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Albany, punkt 40, ja 12. aprilli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-145/03: Keller, EKL 2005, lk I-2529, punkt 30).

40 Esiteks tuleneb käesolevas asjas põhikohtuasja poolte, liikmesriikide valitsuste ja Euroopa Ühenduste Komisjoni esitatud märkustest, et nad said kahes esimeses küsimuses võtta tarviliku seisukoha.

41 Teiseks leiab Euroopa Kohus, et talle eelotsusetaotluses ja märkustes esitatud asjaolusid arvestades on tal piisavalt informatsiooni esitatud küsimustele tarviliku vastuse andmiseks.

42 Eeltoodust järeldub, et Euroopa Kohus peab kahele esimesele küsimusele vastama.

Põhiküsimus

43 Kahe esimese küsimusega, mida tuleb käsitleda koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul sisuliselt tõlgendada siseriikliku õiguse sätete kohaselt kohtusse kaebamise võimaluse mõistet direktiivi 98/5 artikli 9 mõttes, arvestades sellist kaebemenetlust, mida Luksemburgi õigusnormid ette näevad.

44 Selles osas tuleb meenutada, et direktiivi 98/5 artikkel 9 sätestab, et vastuvõtva liikmesriigi pädevate asutuste otsused advokaatide, kes soovivad tegutseda päritolumaa kutsenimetuse alusel, registreerimisest keeldumiseks peavad olema siseriikliku õiguse sätete kohaselt kohtusse kaevatavad.

45 Sellest sättest tuleneb, et liikmesriigid peavad võtma meetmed, mis on piisavalt tõhusad, et saavutada direktiivi 98/5 eesmärk, ning kindlustama selle, et asjaomased isikud saavad siseriiklikes kohtutes direktiivis ette nähtud õigustele tegelikult tugineda (vt analoogiline 15. mai 1986. aasta otsus kohtuasjas 222/84: Johnston, EKL 1986, lk 1651, punkt 17).

46 Nagu rõhutasid Prantsuse valitsus ja komisjon, kujutab sellise kohtuliku kontrolli nõue endast ühenduse õiguse üldpõhimõtet, mis tuleneb liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest traditsioonidest ja mis on leidnud väljenduse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklites 6 ja 13 (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Johnston, punkt 18; 15. oktoobri 1987. aasta otsus kohtuasjas 222/86: Heylens jt, EKL 1987, lk 4097, punkt 14; 27. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-424/99: komisjon *vs.* Austria, EKL 2001, lk I-9285, punkt 45, ja 25. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-459/99: MRAX, EKL 2002, lk I-6591, punkt 101).

47 Selleks, et oleks tagatud direktiivis 98/5 ette nähtud õiguste tegelik kohtulik kaitse, peab selle direktiivi artiklis 3 osutatud registreerimisest keeldumise otsuste peale esitatud kaebusi lahendav organ vastama kohtu mõistele ühenduse õigusega määratletud mõttes.

48 Nimetatud mõiste määratleti Euroopa Kohtu praktikas EÜ artikli 234 tähenduses siseriikliku kohtu mõiste kohta, tuues välja teatavad kriteeriumid, millele asjaomane organ peab vastama ning milleks muu hulgas on organi õiguslik alus, alalisus, otsuste kohustuslikkus, menetluse võistlevus ja õigusnormide kohaldamine organi

poolt (vt selle kohta eelkõige 30. juuni 1966. aasta otsus kohtuasjas 61/65: Vaassen-Göbbels, EKL 1966, lk 377, 395, ja 17. septembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-54/96: Dorsch Consult, EKL 1997, lk I-4961, punkt 23) ning selle sõltumatus ja erapooletus (vt selle kohta eelkõige 11. juuni 1987. aasta otsus kohtuasjas 14/86: Pretore di Salò *vs.* X, EKL 1987, lk I-2545, punkt 7; 21. aprilli 1988. aasta otsus kohtuasjas 338/85: Pardini, EKL 1988, lk 2041, punkt 9, ja 29. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-17/00: De Coster, EKL 2001, lk I-9445, punkt 17).

49 Õigusemõistmisele loomupärane sõltumatuse mõiste tähendab eelkõige seda, et asjaomane organ tegutseb selle otsuse, mille peale kaebus on esitatud, vastu võtnud asutuse suhtes kolmanda isikuna (vt selle kohta eelkõige 30. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-24/92: Corbiau, EKL 1993, lk I-1277, punkt 15, ja 30. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-516/99: Schmid, EKL 2002, lk I-4573, punkt 36).

50 Sõltumatuse mõiste sisaldab muu hulgas kahte aspekti.

51 Esimene, väline aspekt eeldab, et organ oleks kaitstud välise sekkumise või surve vastu, mis võiks ohtu seada selle liikmete kohtuotsuste sõltumatuse neile lahendamiseks antud vaidluste osas (vt selle kohta 4. veebruari 1999. aasta otsus kohtuasjas C-103/97: Köllensperger ja Atzwanger, EKL 1999, lk I-551, punkt 21, ja 6. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-407/98: Abrahamsson ja Anderson, EKL 2000, lk I-5539, punkt 36; vt samuti Euroopa Inimõiguste Kohtu 28. juuni 1984. aasta otsus kohtuasjas Campbell ja Fell *vs.* Ühendkuningriik, A seeria nr 80, punkt 78). See hädavajalik vabadus taolistest välistest teguritest eeldab teatavaid tagatisi, mille abi saab isikut kaitsta nende eest, kelle ülesandeks on õigusemõistmine, ning üheks selliseks on ameti eluajalisuse põhimõte (vt selle kohta 22. oktoobri 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-9/97 ja C-118/97: Jokela ja Pitkäranta, EKL 1998, lk I-6267, punkt 20).

52 Teine, sisemine aspekt on seotud erapooletuse mõistega ja selle eesmärk on võrdse distantsi säilitamine menetlusosaliste ja nende vastavate huvide vahel menetluse eset

arvestades. See aspekt eeldab objektiivsusest kinnipidamist (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Abrahamsson ja Anderson, punkt 32) ja kohtuasja lahendamisel mistahes selliste huvide puudumist, mis asuvad väljaspool õigusnormi ranget kohaldamist.

53 Need sõltumatuse ja erapooletuse tagatised eeldavad selliste normide olemasolu, mis puudutavad muu hulgas organi koosseisu, nimetamist, ametiaega ning ka liikmete hääletamisest hoidumise, taandamise ja tagasikutsumise aluseid, ning need lubavad ümber lükata üksikisiku põhjendatud kahtlusi selles osas, kas nimetatud organ on väljaspool väliste tegurite haardeulatust, ja selles osas, kas nimetatud organ on tema ees olevate huvide suhtes neutraalne (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Dorsch Consult, punkt 36; Köllensperger ja Atzwanger, punktid 20–23, ja kohtuotsus De Coster, punktid 18–21; vt selle kohta ka Euroopa Inimõiguste Kohtu 26. oktoobri 1984. aasta otsus kohtuasjas De Cubber *vs.* Belgia, A seeria nr 86, punkt 24).

54 Käesolevas asjas iseloomustab distsiplinaar- ja haldusasjade nõukogu kooseisu, nagu see on kindlaks määratud 10. augusti 1991. aasta seaduse artikliga 24, ainult Luksemburgi kodakondsusega advokaatide olemasolu, kes on kantud advokaatide registri I nimekirja — st Luksemburgi kutsenimetuse all tegutsevate ja katseaja lõpus eksami sooritanud advokaatide nimekirja — ja kes on valitud Luksemburgi ja Diekirchi advokatuuride vastavate üldkogude poolt.

55 Mis puudutab distsiplinaar- ja haldusasjade apellatsiooninõukogu, siis 13. novembri 2002. aasta seaduse artikliga 14 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 28 lõikesse 2 tehtud muudatus annab võrreldes kohtunikega ülekaaluka mõjuvõimu advokaatidest liikmetele, kes peavad olema kantud sellesse samasse nimekirja ja kes on esitatud käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis osutatud advokatuuride juhatuste poolt.

56 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 47 märkis, alluvad advokatuuri juhatuse, kelle liikmed on 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 16 kohaselt advokaatide

registri I nimekirja kantud advokaadid, Euroopast pärit advokaadi registreerimisest keeldumise otsused esimeses astmes samasse nimekirja kantud advokaatidest koosneva organi ja apellatsiooniastmes enamuses sellistest advokaatidest koosneva organi kontrollile.

57 Neil asjaoludel on Euroopast pärit advokaadil, kelle kandmisest advokaatide registri IV nimekirja advokatuuri juhatus keeldus, õigustatud põhjus karta, et vastavalt olukorrale on nende organite kõikidel liikmetel või nendest enamusel tema huvile vastupidine huvi, st huvi jätta jõusse selline otsus, millega kõrvaldatakse turult teises liikmesriigis kutsekvalifikatsiooni omandanud konkurent, ja kahelda selles, et organ ei säilitanud asjaomaste huvide suhtes võrdset distantsi (vt selle kohta Euroopa Inimõiguste Kohtu 22. juuni 1989. aasta otsus, Langborger *vs.* Rootsi, A seeria nr 155, punkt 35).

58 Põhikohtuasjas vaatluse all olevad organite moodustamise õigusnormid ei näi seega olemuselt olevat sellised, mis annaksid piisava tagatise erapooletusele.

59 Vastupidiselt sellele, mida väidab Luksemburgi advokatuur, ei hajuta neid koosseisu puudutavate õigusnormidega seotud kahtlusi 10. augusti 1991. aasta seaduse artikli 29 lõikega 1 antud võimalus esitada distsiplinaar- ja haldusasjade apellatsiooninõukogu otsuste peale kassatsioonkaebus.

60 Kuigi direktiivi 98/5 artiklis 9 ei välistata seda, et eelnevalt võib kaebuse esitada kohtuvälisele organile, ei näe see siiski ette ka seda, et huvitatud isikul on võimalus kohtusse pöörduda alles pärast teistsuguste õiguskaitsevõimaluste ammendamist. Kui siseriiklikud õigusnormid näevad ette kohtuvälisele organile kaebuse esitamise, siis igal juhul nõuab artikkel 9 tegeliku juurdepääsu võimaldamist mõistliku tähtaja jooksul (vt analoogiline Euroopa Kohtu 15. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud

kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P: Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-8375, punktid 180–205 ja 223–234) ühenduse õiguse tähenduses kohtule, kelle pädevuses on nii fakti- kui õigusküsimuste lahendamine.

61 Sõltumata sellest, kas asja lahendamine kahe kohtuvälise organi poolt on kooskõlas mõistliku tähtaja nõudega, on Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg'i pädevus piiratud õigusküsimustega, nii et tal ei ole täielikku pädevust (vt selle kohta Euroopa Inimõiguste Kohtu 9. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas Incal *vs.* Türgi, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-IV, lk 1547, punkt 72).

62 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele kahele küsimusele vastata, et direktiivi 98/5 artiklit 9 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus kaebemenetlus, mille raames nimetatud direktiivi artiklis 3 viidatud registreerimisest keeldumise otsused tuleb kõigepealt vaidlustada vastuvõtva liikmesriigi kutsenimetuse all tegutsevatest advokaatidest koosnevas organis ja apellatsiooniastmes enamuses sellistest advokaatidest koosnevas organis, samas kui kassatsioonkaebuse esitamine selle riigi kõrgeimas kohtus puudutab vaid õigusküsimuste, mitte aga faktiküsimuste kohtulikku kontrolli.

Kolmas ja neljas küsimus

63 Kolmanda ja neljanda küsimusega, mida tuleb käsitleda koos, küsib eelotsuse taotluse esitanud kohus, kas ja kui see on nii, siis millised ühenduse õiguse sätted

lubavad vastuvõtval liikmesriigil kehtestada nimetatud liikmesriigis päritolumaa kutsenimetuse all alaliselt advokaadi kutsealal tegutsemisele selle liikmesriigi keelte oskuse kontrolli.

64 Tulenevalt direktiivi 98/5 kuuendast põhjendusest soovis ühenduse seadusandja selle direktiiviga muu hulgas kaotada pädevates ametiasutustes registreerumist reguleerivate siseriiklike normide erinevused, mis põhjustavad ebavõrdsust ja takistavad liikumisvabadust (vt selle kohta ka 7. novembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-168/98: Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, EKL 2000, lk I-9131, punkt 64).

65 Sellega seoses näeb direktiivi 98/5 artikkel 3 ette, et advokaat, kes soovib praktiseerida muus liikmesriigis kui see, kus ta omandas kutsekvalifikatsiooni, peab registreeruma nimetatud riigi pädevas asutuses, mis on kohustatud advokaadi registreerima „tunnistuse esitamisel, mis tõendab tema registreerimist päritoluliikmesriigi pädevas asutuses".

66 Käesoleva kohtuotsuse punktis 64 nimetatud direktiivi 98/5 eesmärki silmas pidades tuleb märkida, et selle direktiivi artikliga 3 on ühenduse seadusandja soovinud täielikult ühtlustada selle artikliga tagatud õiguse kasutamise eeltingimused.

67 Nii näib, et päritoluliikmesriigi pädevas asutuses registreerimist tõendava tunnistuse esitamine vastuvõtva liikmesriigi pädevale asutusele on ainus tingimus asjaomase isiku registreerimiseks vastuvõtva liikmesriigi pädevas asutuses, mis võimaldab tal seal päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutseda.

68 Seda analüüsi kinnitab ka seletuskiri Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi kohta, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon (KOM(94) 572 (lõplik)), milles on artikli 3 seletuses öeldud, et „[r]egistreerimine [vastuvõtva liikmesriigi pädevas asutuses] leiab aset, kui taotleja esitab tunnistuse, mis tõendab tema registreerimist päritoluliikmesriigi pädevas asutuses".

69 Nagu Euroopa Kohus on juba märkinud, on ühenduse seadusandja, soovides hõlbustada teatava kategooria mujalt pärit advokaatidel asutamise põhivabaduse kasutamist, hoidunud kehtestamast asjaomaste isikute teadmiste eelnevat kontrolli (vt eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 43).

70 Seega ei luba direktiiv 98/5 siduda Euroopast pärit advokaadi registreerimist vastuvõtva liikmesriigi pädevas asutuses eelnevate toimingutega, mis võimaldavad nimetatud asutusel hinnata asjaomase isiku puhul selle liikmesriigi keelte oskusi.

71 Nagu G. J. Wilson, Ühendkuningriigi valitsus ja komisjon on rõhutanud, kaasneb Euroopast pärit advokaadi teadmiste, sh keelteoskuse eelneva kontrolli süsteemist loobumisega direktiivis 98/5 siiski rida norme, mille eesmärk on tagada ühenduse tasandil rahuldaval tasemel kohtualuste kaitse ja kohtusüsteemi tõhus toimimine (vt eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punktid 32 ja 33).

72 Euroopast pärit advokaatidele direktiivi 98/5 artikliga 4 kehtestatud kohustuse tegutseda vastuvõtvas liikmesriigis päritolumaa kutsenimetuse alusel eesmärk on

selle direktiivi üheksanda põhjenduse kohaselt võimaldada eristada neid advokaate nimetatud liikmesriigis kutsealasse integreerunud advokaatidest, nii et kohtualused oleksid teadlikud asjaolust, et advokaat, kellele ta usaldab oma huvide kaitsmise, ei ole omandanud kutsekvalifikatsiooni selles liikmesriigis (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 34) ning tal ei pruugi olla tema asjaga tegelemiseks piisavat keelteoskust.

73 Mis puudutab tegevust, mis on seotud kliendi esindamise või kaitsmisega kohtumenetluses, siis võivad liikmesriigid vastavalt direktiivi 98/5 artikli 5 lõikele 3 nõuda, et päritolumaa kutsenimetuse alusel tegutsevad advokaadid töötaksid koos kõnealuses kohtus praktiseeriva advokaadiga, kes oleks vajaduse korral vastutav nimetatud kohtu ees, või koos nimetatud kohtus tegutseva *avoué*'ga. See võimalus võimaldab kompenseerida Euroopast pärit advokaadi võimalikud puudused vastuvõtva liikmesriigi kohtusüsteemis kasutatavate keelte osas.

74 Vastavalt direktiivi 98/5 artiklitele 6 ja 7 on Euroopast pärit advokaat kohustatud järgima mitte ainult tema päritoluliikmesriigi, vaid ka vastuvõtva liikmesriigi kutse-eetika nõudeid ning selle kohustuse rikkumise korral võidakse kohaldada tema suhtes distsiplinaarkaristust või võtta ta ametialaselt vastutusele (vt eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punktid 36–41). Advokaatide kutse-eetika nõuete hulgas on sageli sarnaselt Euroopa Liidu Advokatuuride ja Õigusliitude Nõukogu (CCBE) vastu võetud eetikakoodeksis sätestatule distsiplinaarvastutusega tagatud kohustus mitte võtta vastu kohtuasju, mille puhul advokaat teab või peab teadma, et see jääb väljapoole tema kompetentsi, nt puuduliku keelteoskuse tõttu (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Luksemburg *vs.* parlament ja nõukogu, punkt 42). Suhtlus klientidega, vastuvõtva liikmesriigi haldusasutuste ja kutseorganisatsioonidega, samuti nimetatud liikmesriigi asutuste poolt kehtestatud kutse-eetika nõuete järgimine on seda sorti ülesanded, mis nõuavad Euroopast pärit advokaadilt piisavat keelteoskust või ebapiisava keelteoskuse korral abi kasutamist.

75 Nagu ka komisjon märgib, tuleb veelkord rõhutada, et vastavalt direktiivi 98/5 viiendale põhjendusele seisneb selle üks eesmärk selles, et „võimaldades advokaatidel vastuvõtvas liikmesriigis alaliselt praktiseerida nende päritolumaa kutsenimetuse all, vastab see õigusteenuste tarbijate vajadustele, kes eelkõige siseturust tulenevate suurenevate kaubavoogude tõttu vajavad nõu piiriüleste tehingute sooritamiseks, mille puhul rahvusvaheline, ühenduse ja siseriiklik õigus tihtipeale kattuvad". Sellised rahvusvahelised õigusasjad, samuti muude liikmesriikide, kui vastuvõttev liikmesriik, õigust puudutavad asjad ei pruugi nõuda vastuvõtva liikmesriigi keelte oskust nii kõrgel tasemel, kui on vaja selliste õigusasjade tarvis, mille suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigust.

76 Viimasena tuleb märkida, et Euroopast pärit advokaadi ja vastuvõtva liikmesriigi advokaadi samaväärne kohtlemine, mida direktiiviga 98/5 selle neljateistkümnenda põhjenduse kohaselt hõlbustada soovitakse, nõuab vastavalt selle artiklile 10, et isik tõendaks, et ta on tegelikult ja korrapäraselt tegutsenud vastuvõtvas liikmesriigis selle riigi õiguse alal vähemalt kolm aastat või kui ta on selle õiguse alal töötanud vähem kui kolm aastat, siis tõendaks teadmisi või koolitust ja erialast töökogemust vastuvõtva liikmesriigi õiguse alal. Selline meede annab Euroopast pärit advokaadil, kes soovib integreeruda vastuvõtva liikmesriigi kutsealasse, võimaluse õppida selle liikmesriigi keelt või keeli.

77 Eeltoodud arvestades tuleb kolmandale ja neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 98/5 artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et advokaadi registreerimisele muu liikmesriigi kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon, pädevas asutuses selleks, et tegutseda päritolumaa kutsenimetuse all, ei tohi kehtestada eelnevat kontrolli vastuvõtva liikmesriigi keelte oskuse kohta.

Kohtukulud

78 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, v.a poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivi 98/5/EÜ, millega hõlbustatakse alalist tegutsemist advokaadi kutsealal muus liikmesriigis kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon, artiklit 9 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus kaebemenetlus, mille raames nimetatud direktiivi artiklis 3 viidatud registreerimisest keeldumise otsused tuleb kõigepealt vaidlustada vastuvõtva liikmesriigi kutsenimetuse all tegutsevatest advokaatidest koosnevas organis ja apellatsiooniastmes enamuses sellistest advokaatidest koosnevas organis, samas kui kassatsioonkaebuse esitamine selle riigi kõrgeimas kohtus puudutab vaid õigusküsimuste, mitte aga faktiküsimuste kohtulikku kontrolli.**

2. **Direktiivi 98/5 artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et advokaadi registreerimisele muu liikmesriigi kui see, kus omandati kutsekvalifikatsioon, pädevas asutuses selleks, et tegutseda päritolumaa kutsenimetuse all, ei tohi kehtestada eelnevat kontrolli vastuvõtva liikmesriigi keelte oskuse kohta.**

Allkirjad